

Afdoening Toezegging: afval gratis aanbieden bij milieustraat (280)

Historie

In 2011 zijn sommige tarieven verhoogd op de milieustraat voor meer marktconformiteit en minder afvaltoerisme. Deze prijsstijging heeft destijds niet voor meer zwerfafval gezorgd.

In 2016 is de stortbon in Uden afgeschaft uit bezuinigingsoverwegingen. Netto voordeel was ongeveer €40.000 (minder administratieve en controlerende kosten en meer inkomsten op milieustraat).

Wederom heeft dit niet geleid tot meer zwerfafval of illegale dump.

Ook zien we dat in de loop der jaren zelfs steeds meer afval naar de milieustraat wordt gebracht.

Huidige stand van zaken

Op de milieustraat worden momenteel 27 afvalstromen gescheiden ingezameld en 3 tarieven gehanteerd: gratis, € 2,50 of € 5 per kwart kuub.

Sinds 1 januari dit jaar kunnen inwoners niet 14 maar 16 verschillende afvalstromen gratis op de milieustraat aanbieden (nu ook piepschuim en harde kunststoffen). Voor de overige 11 afvalstromen betalen inwoners nog een tarief. De drie grootste afvalstromen op de milieustraat zijn: tuinafval (gratis), sloophout (tussentarief) en grof restafval (duurste tarief).

Redenen waarom sommige gratis zijn, zijn uiteenlopend. De meest relevante redenen zijn: landelijke afspraken dat bewoners het gratis mogen aanbieden, als achtervang voor recyclebare afvalstromen die men ook aan huis of in wijk kan aanbieden maar meer of eerder kwijt wil en sommige afvalstromen om de recycling hiervan te bevorderen. In totaal zijn er ondertussen 16 stromen van de 27 stromen gratis op de milieustraat. Een mooie service richting bewoners. Eenmaal op de milieustraat is recycling van de afvalstromen beter te realiseren. Met deze werkwijze worden inwoners zich meer bewust van wat men weg wil gooien en gaan ze misschien na of hergebruiken, weggeven of verkopen niet ook nog een mogelijkheid is.

Door differentiatie in de tarieven wordt het voor inwoners bovendien extra aantrekkelijker om het afval te demonteren zodat het alsnog in de gratis of goedkopere categorie terecht kan komen. Slechts de meest ongunstige afvalstromen (milieubelastend, niet recyclebaar) of afvalstromen die ergens anders binnen de gemeente verwerkt kunnen worden (bv puin) vallen in de duurste prijscategorie. De prijscategorieën zijn vergelijkbaar met tarieven in de regio.

Voordelen van deze werkwijze zijn:

- a) bewustwording
- b) betere afvalscheiding
- c) enige service voor de bewoners
- d) geen administratieve of controlerende werkzaamheden nodig
- e) lager risico op afvaltoerisme (gebruik stortbon door bedrijven of inwoners van buiten Uden)
- f) betere toepassing van het principe vervuiler betaalt.

Een deel van alle illegale dumpingen vindt ook plaats door mensen van buiten de gemeente. Deze bereik je niet met een stortbon.

De drukte op de milieustraat sinds de corona-crisis wordt door extra maatregelen verminderd:

- De milieustraat is nu ook op dinsdag- en donderdagmiddag geopend;
- Bewoners kunnen hun groenafval nu ook gratis bij Van Berkel aanbieden.

Daarmee is meer spreiding van bezoekers mogelijk en hoeven bewoners met alleen groenafval niet meer in de rij van de milieustraat te gaan staan.

Stortbon voor bijvoorbeeld bepaalde hoeveelheid afval

Voordeel voor de inwoner is dat hij/zij een keer (of vaker) afval gratis kwijt kan. De meeste bewoners gebruiken een gratis stortbon voor het duurste afval. Het afval dat deels nog hergebruikt kan worden mits het terecht komt bij kringloopwinkels, rommelmarkten, online verkoop of gedemonteerd wordt. Uiteraard gebruikt de inwoner de stortbon ook voor afval dat niet in de duurste categorie valt als hij/zij deze niet heeft. In verleden en ook de regio heeft echter ook de ervaring dat stortbonnen worden uitgewisseld en dat bedrijven of zelfs bewoners van buiten de gemeente gratis afval kwijt kunnen (afvaltoerisme) en dat het samen gaat met veel administratief en controlerend werk.

Een stortbon om gratis afval op milieustraat aan te kunnen bieden, vermindert niet het zwerfafval. Veel zwerfafval van nu is afkomstig van foodcourt of recreanten. Een stortbon zal dit zwerfafval niet verminderen.

Nadelen van een stortbon zijn:

- a) minder bewustwording om afval te scheiden en te recyclen
- b) het garandeert niet dat er geen afval wordt gedumpt (een deel van de illegale dump bestaat uit gratis afval)
- c) bevordert afvaltoerisme
- c) extra administratieve en controlerende werkzaamheden en dus extra kosten
- d) ca €40.000 structureel minder inkomsten op de milieustraat die gecompenseerd moet worden, mogelijk door afvalstoffenheffing.

Wat doet de regio?

De regiogemeenten zijn voorstander van een meer progressief tarievenstelsel. Oftewel geen stortbon, maar meer toepassen van het principe de vervuiler betaalt:

Meijerijstad – Geen stortbon

In voormalig gemeente Schijndel was er een dergelijk systeem; de knippenkaart. Met de herindeling is bewust hier niet voor gekozen omdat het de bewustwording vermindert; afvaltoerisme en bedrijfsafval bevordert en veel administratieve werklast.

Bernheze – Geen stortbon

Landerd – Geen stortbon

Oss – Geen stortbon

Land van Cuijk – Geen stortbon

Veel gemeenten in Nederland hebben voor 2021 de afvalstoffenheffing flink verhoogd, gemiddeld bijna met 10%. Een enkele gemeente zelfs ruim 30%. Uden kan met haar huidige begroting de afvalstoffenheffing voor 2021 gelijk houden. Minder inkomsten op de milieustraat kan dit veranderen. Ook lijkt het gratis aanbieden op de milieustraat gratis, maar betekent feitelijk dat de minder inkomsten uiteindelijk door alle bewoners gedragen moeten worden. Dat wil zeggen dat bewoners die geen afval voor de milieustraat hebben, via de afvalstoffenheffing alsnog meebetalen voor het afval van een ander.

Conclusie

Een stortbon zal het zwerfafval niet verminderen. De kostenstijging en het afschaffen van de stortbon in het verleden hebben niet geleid tot meer zwerfafval. In de afgelopen jaren zien we zelfs dat er steeds meer afval naar de milieustraat wordt gebracht. Ook zien we geregeld dat een deel van het zwerfafval of illegale dump zelfs bestaat uit afval dat gratis is op de milieustraat. De kosten op de milieustraat is niet de primaire drijfveer van illegale dump.

Het lijkt vooral een kwestie van mentaliteit en gedrag te zijn. De stijging in zwerfafval afgelopen jaar is bovendien meer een gevolg van het foodcourt en corona (vaker en meer verblijven in de buitenruimte). Dit is niet het zwerfafval dat met een gratis stortbon wordt opgelost. Ook wordt een stortbon door buurgemeenten sterk afgeraden vooral vanwege afvaltoerisme en extra kosten.